

Miten sosiaalihuolto kantaa yhteiskuntavastuunsa?

Viime vuosina on perätty yrityksiltä yhteiskuntavastuuta, kun ne ovat siirtäneet tuotantoaan halpojen työvoimakustannusten maihin ja irtisanoneet väkeä piittaamatta toimintansa sosiaalisista seurauksista. Yritykset halutaan saada kantamaan sosiaalista, ympäristö- ja kulttuurivastuuta.

Mutta miksi vain yrityksiä vaaditaan tilille toimintansa erilaisista vaikutuksista? Toimivatko julkiset organisaatiot aina yhteiskuntavastuullisesti? Kysymys saattaa äkkiseltään tuntua oudolta. Periaatteessahan koko hyvinvointivaltion ajatus lähtee siitä, että yhteiskunta kantaa vastuun tietyistä asioista: julkista vastuuta tarvitaan vastapainoksi markkinoiden vapaalle toiminnalle.

Yhteiskuntavastuun perääminen julkisilta organisaatioilta on kuitenkin tarpeen monestakin syystä. Yritysmailman toimintatavat ovat hivuttautuneet julkisyhteisöihin. Tehokkuutta haetaan erilaisilla tilaaja-tuottajamalleilla. Palvelurakenteita uudistetaan suuruuden ekonomian oppien mukaan tehdastuotannon malliin. Palvelujen tuottavuutta arvioidaan tavaratuotannon logiikalla: suoritteiden määrä on merkittävämpää kuin se, saako ihminen avun palvelujärjestelmästä.

Malleilla haetaan hallinnollisesti tehokkaimpia tapoja tuottaa palveluita, mutta ehkäistäänkö ja ratkotaanko niillä tehokkaasti myös sosiaalisia ongelmia. Miten sosiaalihuollon tarkoitus toteutuu muutoksissa? Palvelujen järjestämisen lisäksi sosiaalihuollolla on laajempia yhteiskunnallisia tehtäviä. Sen tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, edistää yhteiskunnallista osallisuutta ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Sosiaalipalveluiden tehtävänä on edistää tasa-arvoa ja lisätä yhteiskunnan eheyttä. Sosiaalihuoltolaissa kunnalle on säädetty velvollisuus toimia sosiaalisten olojen kehittämiseksi ja sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi.

Kun kunta ostaa sosiaalihuollon palveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta tai kilpailuttaa niitä, miten suuren painoarvon se panee vaikkapa sille, että yrittäjä työllistää vajaakuntoisia. Mahdollistavatko palvelujen uudet järjestämistavat ehkäisevän työn, luovatko ne edellytyksiä yhteisöllisyydelle? Mitä edellytyksiä on ylisektoriselle yhteistyölle ja paikalliselle hyvinvointipolitiikalle? Miten kunnallinen demokratia toteutuu uusissa ratkaisuisissa?

Kun sosiaalipolitiikasta häviää sosiaalinen, paljota ei jää jäljelle. Näin on todennut Stakesin tutkija **Elina Palola**. Samaa voi sanoa sosiaalihuollosta.

Toimitussihteeri
Lea Suoninen-Erhiö

”Ehkäistäänkö ja ratkotaanko uusilla palvelurakenteilla sosiaalisia ongelmia?”